

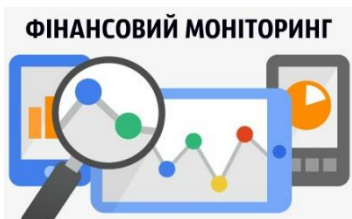
Національний
банк України

Ризик орієнтовний підхід в фінансовому моніторингу

м. Київ, 25 жовтня 2019 року

Національний банк – суб'єкт держфінмоніторингу

ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ (AML) – це заходи, які спрямовані на виявлення фінансових операцій з активами, що отримані злочинним шляхом, а також на протидію проведенню таких операцій.

Ризик-орієнтований підхід у міжнародних документах

Стандарти FATF

Рекомендації BCBS

4-а АМЛ-Директива ЄС

Ефективна імплементація рекомендацій
Групи з розробки фінансових заходів
боротьби з відмиванням грошей (FATF)

запобігання та
протидія легалізації
(відмиванню)
доходів, одержаних
злочинним шляхом,
та фінансуванню
тероризму

ОСНОВНІ НАЦІОНАЛЬНІ РИЗИКИ УКРАЇНИ, ЗАФІКСОВАНІ ЕКСПЕРТАМИ MONEYVAL:

➤ КОРУПЦІЯ

➤ НЕЗАКОННА ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ *(фіктивне підпр-во, ухилення від сплати податків, шахрайство тощо)*

➤ ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА

➤ ЗРОСТАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

➤ ДІЯЛЬНІСТЬ КОНВЕРТАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ

➤ ВИСОКИЙ ОБІГ ГОТІВКИ

➤ РИЗИК ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ

➤ НЕПРИБУТКОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ, *які можуть використовуватися для передачі коштів терористам та терористичним організаціям*

ДОСЯГНЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ЗА ОСТАННІ РОКИ

- ✓ Інтенсивний фокус на запровадженні ефективних ризик-орієнтованих AML-процедур
- ✓ Зміна вектору аналізу клієнтських операцій на аналіз «по суті»
- ✓ Скасування адміністративного втручання регулятора у проведення валютних операцій
- ✓ Подвійний акцент на виявленні реальних КБВ (UBO)
- ✓ Посилення заходів щодо PEP

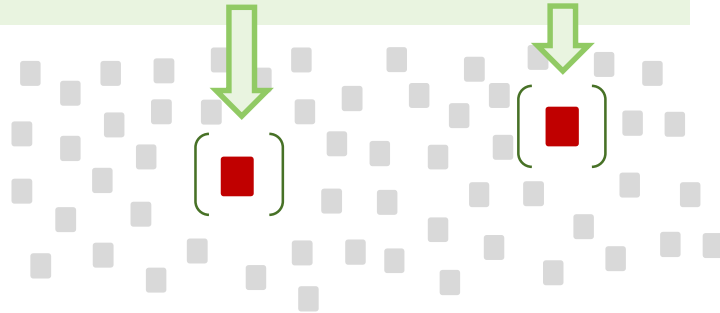

ГОЛОВНІ АКЦЕНТИ РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОГО НАГЛЯДУ НБУ

ОСНОВНА УВАГА

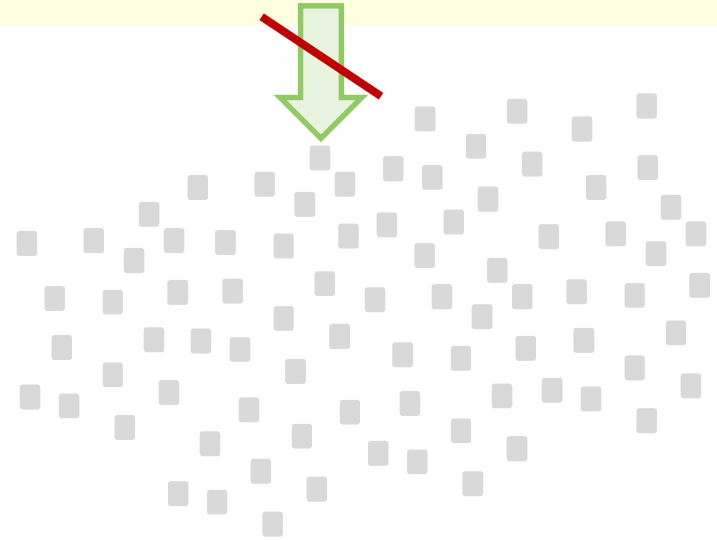
під час нагляду:

- Готівкові та схемні операції
- Фіктивне підприємництво
- Публічні діячі (PEP)*
- Ідентифікація UBO (КБВ)
- Фінансування тероризму

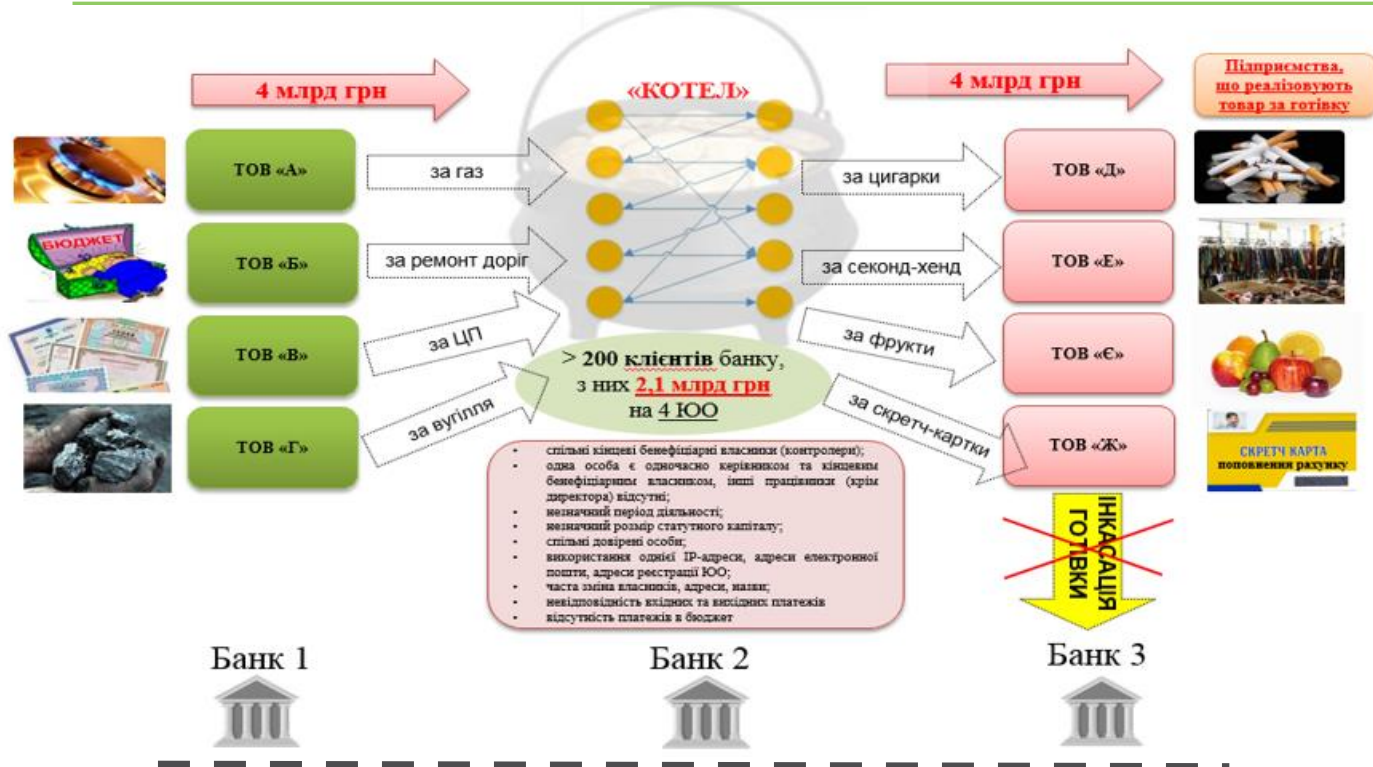

НЕ Є ФОКУСОМ УВАГИ:

- Звичайні операції громадян
- Реальний бізнес

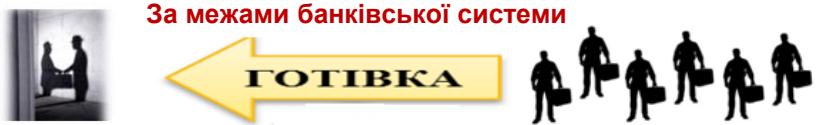
1. Фіктивні (транзитні) операції (приклад)

Чи міг банк самостійно виявити і зупинити «схемні операції»?

ТАК!

- 200 осіб є клієнтами одного банку, пов'язаними між собою, мають однакові ознаки
- Різні призначення вхідних та вихідних платежів

2. Незаконне зняття готівки (приклад)

Протягом 7 місяців 2016 -2017

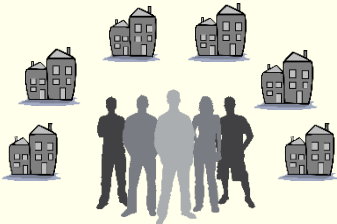
Спец. знижені тарифи на зняття готівки

99% готівки через касу банку отримувала 1 довірена особа

БАНК В

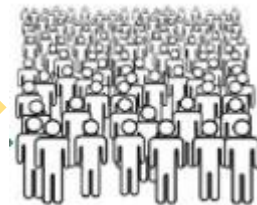
6 ЮР. ОСІБ

≈ 2,7 млрд грн
ГОТІВКА

закупівля втор.сировини

ГОТІВКА

ОБСЯГ НІБИТО ЗІБРАНОЇ ВТОРСИРОВИНИ:
370 ТИС. ТОН

Для перевезення такого обсягу необхідно **БІЛЬШЕ 100 !!! КАМАЗІВ ЗА ДЕНЬ** діяльності. В той же час платежі за перевезення відсутні.

- ✓ окремі особи є фігурантами кримінальних проваджень: наркомани, повії, засуджені, зниклі безвісти ...
- ✓ майже всі фіз.особи зареєстровані в одній області
- ✓ 9 померлих в 2012-2014 роках

ВЕЛИКА КІЛЬКІСТЬ ЮР. ОСІБ

різні банки

МАЮТЬ ОЗНАКИ ФІКТИВНОСТІ

- надання Банку фінансової звітності, яка не надавалась до ДФСУ;
- розмір статутного капіталу становить 10000 грн;
- спільна електронна адреса, номери контактних телефонів, IP-адреса;
- в штаті один працівник, який одночасно є КБВ та директором усіх 6 юридичних осіб;
- договори з ознаками удаваності/підробки;
- 2 власники померли після фінансових операцій

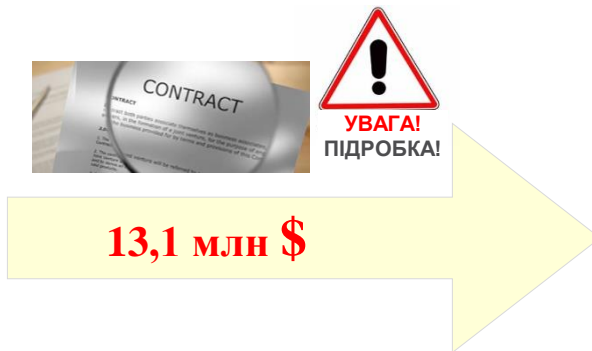
ЧИ МІГ БАНК САМОСТІЙНО ВИЯВИТИ І ЗУПИНИТИ «СХЕМНІ ОПЕРАЦІЇ? – ТАК!

- Юр.особи – клієнти одного банку та мають ознаки фіктивності
- Отримання готівки у великих обсягах
- Нереально великі обсяги вторинної сировини
- Численні ознаки підробки клієнтами наданих до банку документів
- Візуально різні підписи одних і тих самих осіб на різних документах

TAKE

3. Незаконне виведення капіталів (приклад)

Протягом 1 року

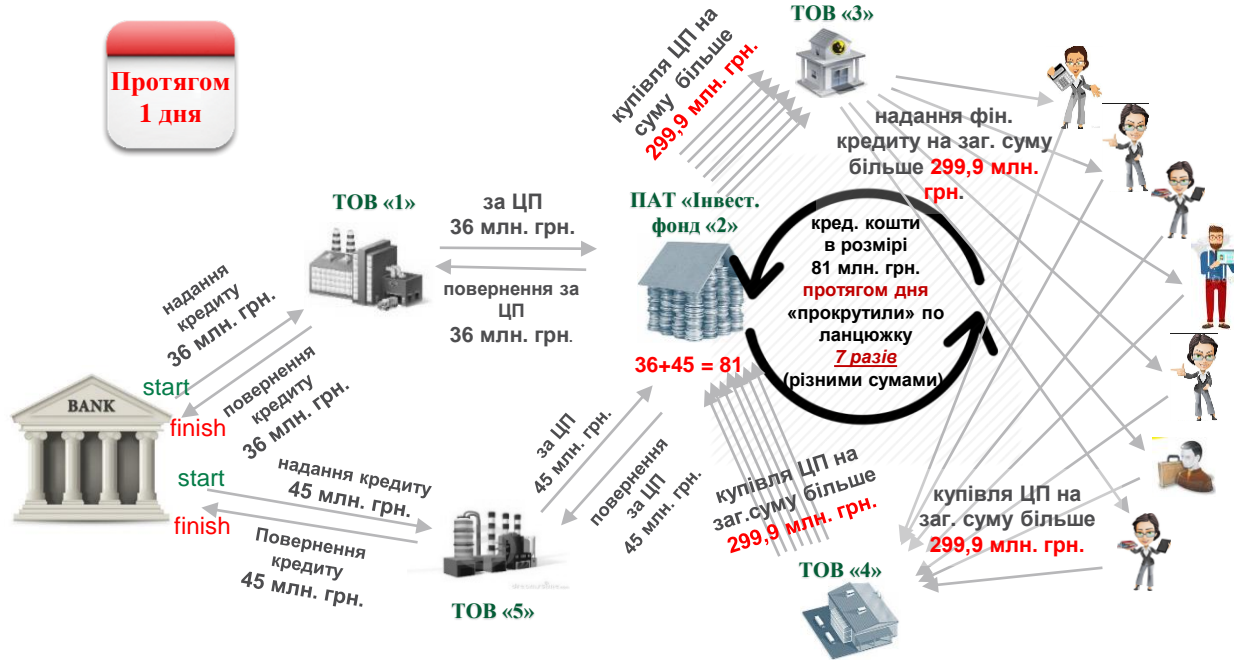
ОЗНАКИ ПІДРОБКИ ДОКУМЕНТІВ:

- листи інших банків про передачу митн.деклараций та контрактів клієнтів, на основі яких Банк здійснював купівлю та переказ вал.коштів, не надсилались цими банками;
- відсутність у ДФС інформації щодо митного оформлення імпорتنних операцій за цими контрактами;
- в поданих банку клієнтом контрактах містяться реквізити рахунків в інших банках, які ними не відкривались

ІНДИКАТОРИ СУМНІВНОСТІ:

- у більшості ЮО керівником та КБВ (контролером) виступає одна і та ж фіз.особа;
- окремі ЮО зареєстровані за однією адресою;
- часта зміна керівників та КБВ (контролерів), зокрема, на фіз.осіб - резидентів невизнаних територій;
- закриття рахунків клієнтів колишніми керівниками (за відсутності на час закриття відповідних повноважень)

4. Фіктивне формування доходів від продажу ЦП для подальшого декларування та легалізації доходів

Потенційними клієнтами є будь-які особи, яким необхідно сформувати дохід/прибуток, у тому числі публічні особи

В щорічну декларацію публічної особи можуть вноситися дані про доходи від продажу ЦП.

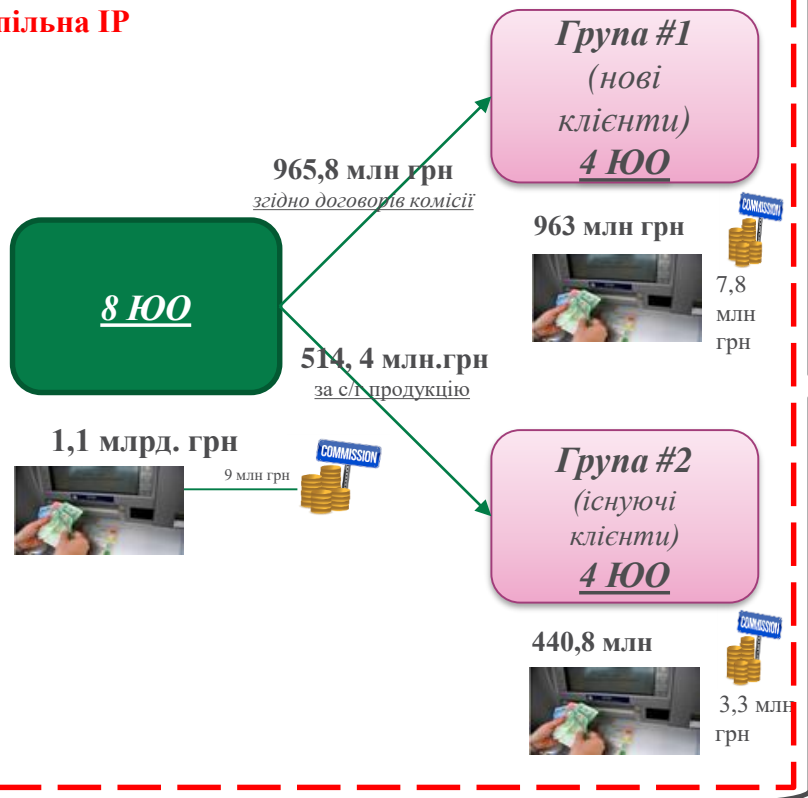
Етап 1: за рахунок кредитних коштів банку створені умови для купівлі ЦП та надання фінансового кредиту на суму, яка майже в 4 рази перевищує суму кредитних коштів;

Етап 2: попередньо куплені ЦП реалізуються, фінансовий кредит повертається по тій же «СХЕМІ» за рахунок кредитних коштів банку

5. Зняття готівки на с/г продукцію (повторне виявлення ризикової діяльності)

Більше 1 року

Спільна ІР

20,1 млн грн

2,5 млрд грн

-
 Більшість клієнтів та їх контрагентів є **фігурантами кримінальних проваджень** (ухилення від сплати податків) (доступні на момент відкриття рахунків / проведення фін. операцій)
-
 ПН фізичних осіб (близько 700) у яких здійснювалась закупка с/г продукції, що зазначені у відомостях із закупівлі с/г продукції **не існують або обліковуються за іншими ФО**
-
 Частиною ІОО подано до банку фінансову **звітність, що не подавалась до ДФС**
-
 Суми, на які закуповувалась частина ІОО **перевищували граничні суми розрахунків готівкою** (10 тис грн протягом одного дня між)
-
 у штаті ІОО **працювала одна особа**, яка одночасно була керівником та КБВ ІОО
-
 Практично всі Юридичні особи мали **однакові ІР-адреси, номери контактних телефонів**
-
 ІОО мали/мають **спільних керівників, КБВ, довірених осіб**, у частині ІОО **однакова адреса державної реєстрації**, що є місцем реєстрації значної кількості юридичних осіб
-
 Частина ІОО зареєстрована майже одночасно, рахунки в Банку частині ІОО відкривались в короткий проміжок часу на однакових відділеннях
-
 Практично всі Юридичні особи фігурують у акті Аудиту, як такі чії операції несуть ризики.

6. Фіктивні (транзитні) операції

Більше 1 року

Клієнти різних банків (більше 60 юр.осіб)

За будматеріали

За цінні папери

Поповнення СК

Відступлення прав вимог

За послуги

За продукти

8 млрд. грн.

18 юридичних осіб

1,8 млрд. грн.

За вторсировину

2,7 млрд. грн.

За вторсировину

РД!

Більшість осіб з реєстрацією в Криму

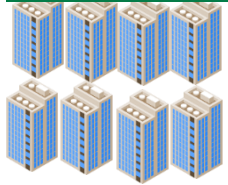
Окремі особи є померлими

1. Паспорти 5 КБВ 8 юр.осіб (оборот 5 млрд. грн) наявні у вільному доступі в мережі Інтернет (за наявною в НБУ інформацією паспорт громадянина Ірландії не є справжнім, а використовувався виключно як зразок);
2. Фінансова звітність клієнтів має ознаки підробки або відсутня;
3. Клієнти мають: спільних контрагентів та/або IP та/або власників/керівників тощо;
4. Копії договорів містять інформацію, що не відповідає дійсності;
5. Більша частина клієнтів та їх контрагентів є фігурантами кримінальних проваджень;
6. Рахунки відкривались у двох відділеннях майже одночасно;
7. Перед відкриттям рахунків та в процесі обслуговування відбулась зміна власників/директорів.
8. Обсяг фінансових операцій становить приблизно 3,2 % (з пов'язаними особами) та 12,3 % (без пов'язаних осіб).

7. Фіктивні операції з видачі кредитів

широке коло юр. осіб

ТОВ «1»
ТОВ «2»

ТОВ «3»
ТОВ «4»

Переважно за відступлення прав вимоги

3,8 млрд грн

ТОВ «ФК «1»

ТОВ «ФК «2»

644 млн. грн.

за договорами інкасації

Підкріплення кас ФК готівкою

Протягом 1 року

Видача кредитів готівкою

FAKE

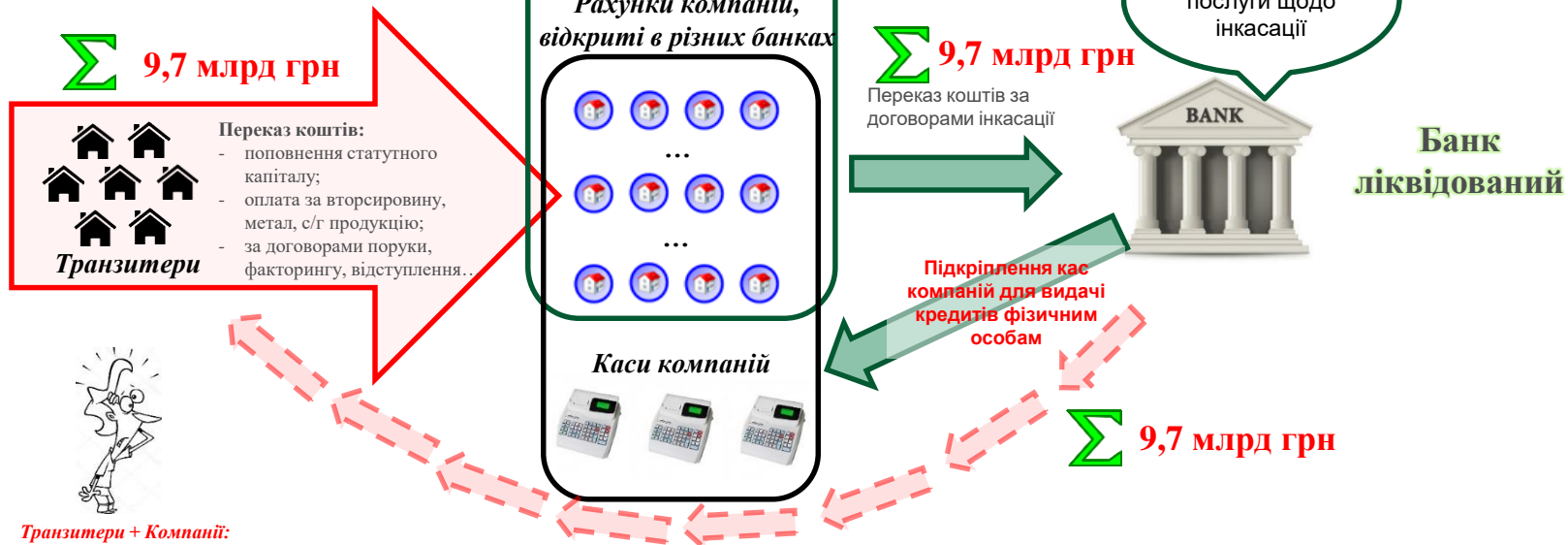
Згідно з інформацією Нацкомфінпослуг кредити ФК протягом 2017-2018 років не видавались

1. Фігуранти кримінальних проваджень
2. Мають ознаки фіктивності.

1. Працює 2-3 особи.
2. КБВ та директор зареєстровані на непідконтрольній території.
3. Несформовані статутні капітали.
4. Знаходяться за адресою масової реєстрації.
5. Фігуранти кримінальних проваджень
6. В Банку відсутні будь-які договори щодо фінансових операцій.
7. Дохід однієї ФК за 2017 рік – 59 тис. грн.

8. «Обготівкування» коштів з використанням послуг банків щодо інкасації

Протягом 10 місяців 2017 -2018

Транзитери + Компанії:

- ✓ зареєстровані на номінальних засновників з кола учасників «конвертаційного центру»;
- ✓ «за місцем реєстрації не знаходяться, звітність до органів ДФС України не подають, а посадові особи ... зареєстровані в Донецькій та Луганській областях і АР Крим»;
- ✓ «зареєструвала на прохання третіх осіб за грошову винагороду»,
- ✓ «внески до статутного фонду не здійснювала».

Problem: мільярди гривень виводяться у тіньовий сектор економіки з використанням послуг банків

Solution: KYC

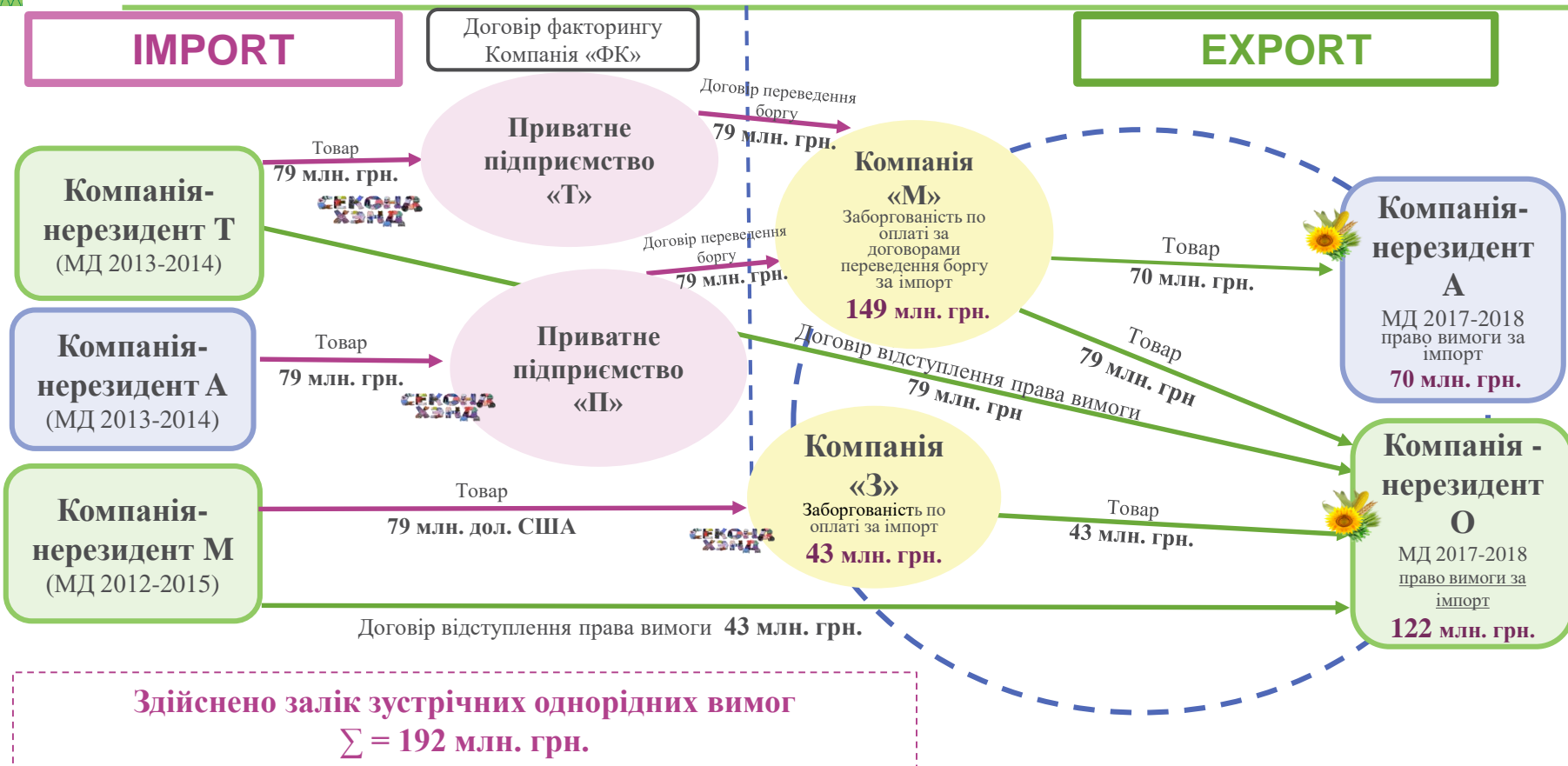
Виведення капіталу страховими компаніями

Виведення капіталу страховими компаніями (СК) за операціями зі сплати перестраховальної премії
загальна сума 18 млн. €

1. Банком для СК були встановлені індивідуальні тарифи винагороди, що були вдвічі більші від стандартних.
2. Суть ковер-нот укладених СК з Страховим Брокером полягала в перестрахованні страхових ризиків та їх розміщення у Нерезидентів 1, 2, 3, 4, 5.
3. У додаткових угодах до ковер-нот в частині зміни перестраховиків та їх часток відповідальності на нового перестраховика – Нерезидент 5 (частка – 100,00 %) відсутні підписи Нерезидента 5.
4. В пакетах документів по розрахункам СК за умовами ковер-нот Банком надано документи з різним змістом.

Виведення капіталу шляхом взаємозаліку

ПОДАЛЬШІ КРОКИ. ОСНОВНІ ЦІЛІ

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ 4-Ї АМЛ-ДИРЕКТИВИ

як необхідний крок виконання Угоди з ЄС

ЩО ЦЕ ДОЗВОЛИТЬ:

- ✓ підвищити ефективність АМЛ-системи України та виконати одну з умов Угоди з ЄС
- ✓ збільшити рівень довіри до українських банків як прозорих та надійних партнерів з боку кореспондентів та інвесторів
- ✓ запровадити в банках нові інноваційні рішення (аутсорсинг, покладання, BankID тощо), що будуть більш гнучкими і ефективними для банків, а також зручними для клієнтів

